

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Факултет за туризам и бизнис логистика - Гевгелија

Општина Дојран

ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН

ШТИП, 2012

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ ОД НАУЧНО-СТРУЧНА ТРИБИНА
одржана на 20 април 2012 година во Дојран**

ИЗДАВАЧ:

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА - ГЕВГЕЛИЈА**

ПОКРОВИТЕЛ:

**Г-дин ГЛИГОР ЧАБУЛЕВ,
ГРАДОНАЧАЛНИК НА ОПШТИНА ДОЈРАН**

ЗА ИЗДАВАЧОТ:

Доц. д-р. НАКО ТАШКОВ, ДЕКАН НА ФТБЛ - ГЕВГЕЛИЈА

РЕДАКЦИЈА:

**Доц. д-р. НАКО ТАШКОВ, ПРЕТСЕДАТЕЛ
Доц. д-р Никола В. ДИМИТРОВ, ОДГОВОРЕН УРЕДИК
Доц. д-р ДЕЈАН МЕТОДИЈЕСКИ, ТЕХНИЧКИ СЕКРЕТАР
д-р. ТАЊА АНГЕЛКОВА, ТЕХНИЧКИ СЕКРЕТАР
Доц. д-р БИЛЈАНА ПЕТРЕВСКА, ЧЛЕН
ДАНЧЕ ГАВРИЛОВСКА - АТАНАСОВСКА, ЈАЗИЧНА РЕДАКЦИЈА**

ОРГАНИЗАЦИОНЕН ОДБОР:

**Доц. д-р НАКО ТАШКОВ, ДЕКАН, ПРЕТСЕДАТЕЛ
Доц. д-р Никола В. ДИМИТРОВ, ПРОДЕКАН, СЕКРЕТАР
Доц. д-р ЗЛАТКО ЈАКОВЛЕВ
Доц. д-р ЦАНЕ КОТЕСКИ
Доц. д-р БИЛЈАНА ПЕТРЕВСКА
Доц. д-р ЕЛИЗАБЕТА МИТРЕВА
Доц. д-р ДРАШКО АТАНАСОСКИ
МАГДАЛЕНА КРЕЧЕВА, ОПШТИНА ДОЈРАН
АНДРЕЈ АНГЕЛОВСКИ, ОПШТИНА ДОЈРАН**

СЕКРЕТАРИЈАТ:

**М-р ТАЊА АНГЕЛКОВА,
М-р ДЕЈАН МЕТОДИЈЕСКИ,
М-р ДУШИЦА САНЕВА,
М-р ТАТЈАНА ЦАЛЕВА,
М-р НАТАША КОЛЕВСКА,
М-р ОЛИВЕР ФИЛИПОСКИ,
М-р ДУШКО ЈОШЕСКИ,
М-р СНЕЖАНА ДАГАЛЕВА,
М-р ВЛАДИМИР КИТАНОВ
М-р ЗОРАН ТЕМЕЛКОВ,
М-р АНЕТА СТОЈАНОВА**

СОДРЖИНА

ПРЕДГОВОР	7
ПРОФ. Д-Р БЛАГОЈА МАРКОСКИ ДОЈРАНСКА КОТЛИНА.....	9
ПРОФ. Д-Р МАРИЈА АЦКОВСКА, ДОЦ. Д-Р НЕДА ПЕТРОВСКА ПОТЕНЦИЈАНИ ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН...15	
ПРОФ. Д-Р ГОРДАНА ПАНОВА ЛЕКОВИТОСТА НА ДОЈРАНСКОТО ЕЗЕРО.....	21
ПРОФ. Д-Р РИСТЕ ТЕМЈАНОВСКИ ПОДОБРУВАЊЕ НА ПАТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА ВО РЕГИОНОТ НА ДОЈРАНСКОТО ЕЗЕРО ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ НА ПОИНТЕНЗИВЕН ТУРИСТИЧКИ РАЗВОЈ.....	27
ДОЦ. Д-Р РУБИН ЗЕМОМ ПОПУЛАРИЗАЦИЈА НА АНТРОПОЛШКИТЕ ВРЕДНОСТИ НА ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН КАКО МОЖНОСТ ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ.....	39
ДОЦ. Д-Р ВИОЛЕТА МАЦОВА СРЕДСТВОТА НА ИПАРД ВО ФУНКЦИЈА НА ПОТТИКНУВАЊЕ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАН.....	53
ДОЦ. Д-Р МАРГАРИТА МАТЛИЕВСКА ОСВРТ НА ПРОЕКТОТ „СПАС НА ДОЈРАНСКОТО ЕЗЕРО“	65

Доц. д-р Нако Ташков, м-р Тања Ангелкова, м-р Татјана Цалева ПЛАЖИТЕ ВО ФУНКЦИЈА ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКИОТ ПРОМЕТ ВО ОПШТИНА ДОЈРАН.....	75
Доц. д-р Никола В. Димитров, м-р Душко Јошески ОСНОВНИ СОЦИО-ЕКОНОМСКИ ПАРАМЕТРИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ТУРИЗМОТ ВО ОПШТИНА ДОЈРАН.....	81
Доц. д-р Дејан Илиев СО РАЗВОЈОТ НА РИБОЛОВНИОТ ТУРИЗАМ ДО ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКАТА СЕЗОНА НА ДОЈРАНСКОТО ЕЗЕРО.....	93
Доц. д-р Билјана Петревска ПРЕДВИДУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКАТА ПОБАРУВАЧКА ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН.....	101
Доц. д-р Елизабета Митрева, м-р Оливер Филипоски ПРИМЕНА НА СТРАТЕГИИ НА TQM (TOTAL QUALITY MANAGEMENT) ВО УНАПРЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА УСЛУГИТЕ ВО ТУРИЗМОТ.....	113
Доц. д-р Златко Јаковлев, м-р Влатко Пачешкоски ПРОГРАМИРАЊЕ НА СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНАТА АНИМАЦИЈА ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН.....	125
Доц. д-р Цане Котески, м-р Владимир Китанов СТРУКТУРА НА ПАТНАТА МРЕЖА И НЕЈЗИНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ТУРИЗМОТ ВО ОПШТИНА ДОЈРАН.....	137
Д-р Марија Магдинчева – Шопова УЛОГАТА НА МАЛИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА ВО РАЗВОЈОТ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН.....	147

**Доц. д-р Нако Ташков, м-р Владан Андоновиќ, Доц. д-р Дејан Методијески,
Илија Лазаревски**

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ИНФОРМАЦИОНО УПРАВУВАЧКИ СИСТЕМ ЗА ОПШТИНА
ДОЈРАН.....155

Доц. д-р Никола В. Димитров,

Од идеја до реализација (ККК – „ПОЛИН“ – Полифункционална содржина на
туризмот во Општина Дојран).....161

Доц. д-р Драшко Атанасоски

ВЛИЈАНИЕТО НА СООБРАЌАЈНАТА ПОВРЗАНОСТ ЗА РАСТ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ
РЕГИОН.....171

М-р Ленче Насев

КУЛТУРНИТЕ И МУЗИЧКИТЕ МАНИФЕСТАЦИИ КАКО ЗНАЧАЕН ФАКТОР ЗА РАЗВОЈ НА
ТУРИЗМОТ ВО ГРАДОТ ДОЈРАН.....185

М-р Душица Санева, М-р Снежана Бардарова, М-р Горан Антонијевски

ГАСТРОНОМСКАТА ПОНУДА КАКО ФАКТОР ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО
ДОЈРАН.....191

М-р Наташа Колевска, Јулија Наковска

ПОТЕНЦИЈАЛИ ЗА РАЗВОЈ НА ЕКОХОТЕЛИ ВО ДОЈРАН.....197

М-р Кристина Ковачевиќ

БИЗНИС ЕТИКАТА ВО ФУНКЦИЈА НА ДОЛГОРОЧЕН РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАН...209

М-р Ванѓа Димитриева – Кузамноска

СЕКОДНЕВНОТО КОРИСТЕЊЕ НА ТРАДИЦИОНАЛНИТЕ НОСИИ ВО УГОСТИТЕЛСКИТЕ
ОБЈЕКТИ КАКО ЕДНА РАЗВОЈНА ТОЧКА ЗА УСОВРШУВАЊЕ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ
РЕГИОН.....219

**М-р Марина Радосављевиќ-Бољчева, М-р Зоран Темелков, М-р Костадинка
Чабулева**

ИПА ФОНДОВИ: МОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ
РЕГИОН.....225

Бранко Бизоев

ДЕСТИНАЦИСКАТА МЕНАџМЕНТ КОМПАНИЈА КАКО МОЖНОСТ ЗА ПОГОЛЕМА
АФИРМАЦИЈА НА КУЛТУРНИТЕ И ГАСТРОНОМСКИ ВРЕДНОСТИ НА ДОЈРАНСКИОТ
РЕГИОН.....233

Тихомир Ручкоманов

ДОЈРАНСКА БАРТЕР БЕРЗА.....245

Петранка Чалков

РИБАРСТВОТО И АКВАКУЛТУРАТА ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН.....253

Ефимова Елизабета, Дукова Маја

АЛТЕРНАТИВНИ ФОРМИ НА ТУРИЗМОТ ВО ДОЈРАНСКИОТ РЕГИОН.....261

ЗАКЛУЧОЦИ269

ПРЕДГОВОР

Организаторите и реализаторите на Научно-стручната трибина „Туризмот во дојранскиот регион“ одржана на 20. април 2012 година во Стар Дојран, ја исполнија дадена обврската дадена на почетокот, а тоа е издавање на Зборник на трудови.

Со успешно менаџирање, Редакцијата на Зборникот, на стручната и пошироката јавност им ги претставува сите 28 трудови презентирани на трибината.

Дојранскиот регион е еден од најразвиените туристички простори во источниот дел од Република Македонија кој дава, но и може да даде уште многу разновидни туристички услуги и производи.

Се надеваме, идеите изнесени во Зборникот ќе претставуваат добра основа за изработка на Стратегија за развој на туризмот во Дојранскиот регион и имплементација на истата.

Редакцијата, на сите субјекти им се заблагодарува за добронамерните сугестии и помош околу издавањето на Зборникот.

Редакција

Доц. д-р **Нико Ташков**⁵⁸,
М-р **Владан Андоновиќ**⁵⁹,
Доц. д-р **Дејан Методијески**⁶⁰,
Илија Лазаревски⁶¹

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ИНФОРМАЦИОНО УПРАВУВАЧКИ СИСТЕМ ЗА ОПШТИНА ДОЈРАН

Апстракт

Предмет на оваа статија се информационите системи и нивната улога во развојот на туризмот со посебен осврт на можностите за имплементација на информационо управувачки систем за општина Дојран. Во првиот дел од трудот разгледани се карактеристиките на информационите системи и нивната синергија со туризмот. Во вториот дел се опфаќаат и објаснуваат потенцијалите кои ги нудат информационите системи. Во заклучокот се наведени придобивките од имплементацијата на ваков систем за општина Дојран.

Клучни зборови: информациски системи, туризам, општина Дојран

1. Туризмот и информациските системи

Во развојот на сите туристички дестинации учествуваат повеќе заинтересирани страни кои имаат непосреден интерес и учествуваат во развојот на туризмот. Постојат неколку групи на заинтересирани страни⁶²:

- Локално население – кое живее и работи во дестинацијата и обезбедува локални ресурси за посетителите;
- Посетители или туристи (постоечки и потенцијални) – ги користат туристичките производи или услуги на дестинацијата;

⁵⁸Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, nako.taskov@ugd.edu.mk

⁵⁹Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, vladan.andonovikj@ugd.edu.mk

⁶⁰Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, dejan.metodijeski@ugd.edu.mk

⁶¹Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, ilija.lazarevski@ugd.edu.mk

⁶²Njegus, A. (2010). Informacionisistemi u turistickomposlovanju. Beograd: Singidunum

- Јавен сектор – кој е заинтересиран за вработување, поттикнување на регионалниот развој и зголемување на вкупниот приход, има важна улога во развојот на туристичката дестинација;
- Туристичко стопанство – заинтересирани се за развој на туристичката дестинација поради стекнување на профит. Обезбедуваат туристички производи или услуги; и
- Останати учесници – организатори на патувања (tour operators), туристички агенции, невладини организации, инвеститори, сопственици на информациски системи за развој на туристичките дестинации итн.

Информационите технологии и Интернетот посредуваат помеѓу сите заинтересирани страни во туризмот и го сочинуваат јадрото на електронскиот туризам кој тежнее да ги интегрира сите учесници во туризмот.

Туризмот во денешно време е многу динамичен систем поради брзите промени во однесувањето на потрошувачите (туристите), флексибилните структури, развојот на превозот, информационите технологии и др. Интернетот им дава нови можности на организациите да комуницираат со своите клиенти⁶³.

Туризмот и информационите технологии обезбедуваат моќни алатки за економски раст, стратешки можности, развој на еднаквост ширум светот и др. Информационите технологии (ИТ) поттикнуваат:

- Глобализација и географска и оперативна експанзија на туризмот;
- Способност на организацијата да: управува со сопствените ресурси, зголемува продуктивноста, развива партнерство со своите клиенти, добавувачите, јавните организации, групи од интерес и други заинтересирани страни;
- Организациите да ги координираат своите активности на регионално, национално и глобално и географски да се шират; и
- Развој и одржување на конкурентска предност на организациите.

⁶³Gretzel, U., Law, R., Fuchs, M., eds., (2010). Information and communication technologies in tourism 2010. Springer

Константните иновации во хардверот, софтверот и мрежнотосметководство им овозможуваат на динамичните организации ефикасно и ефективно да одговорат на барањата на своите заинтересирани страни и на тој начин да си обезбедат себеси долгорочен просперитет⁶⁴.

Новосоздаденото работно опкружување поради дифузијата на ИТ, неминовно влијае на системот на туризмот. Настанува терминот електронски туризам (е-Туризам) кој ги дигитализира сите процеси и синџири на вредности во туризмот, хотелиерството, туристичките и угостителските дејности, авионските компании и др.

Информационите технологии и туризмот се два клучни катализатори кои:

- Ја зголемуваат ефикасноста во управувањето и комуницирањето;
- Го подобруваат квалитетот на производите и услугите;
- Обезбедуваат нови производи и услуги;
- Овозможуваат ре-инженеринг кон нови иновативни бизнис практики;
- Креираат нови искуства преку партнерство со добавувачите;
- Обезбедуваат стратешки можности и моќни алатки за економски раст;
- Промовираат интерактивност помеѓу динамичните и иновативните заедници и организации; и
- Ја унапредуваат дистрибуцијата на туризмот на електронскиот пазар и др.

За да се согледа влијанието на ИТ во туризмот доволно е да се разгледаат дистрибутивните канали во туризмот и начинот на испорака на производите и услугите кон туристите односно потрошувачите. Потрошувачот обично набавува „туристички производ“ на еден од четири начини: со посредство на туристички агенции, туроператори, регионални туристички организации или директно. Поради развојот на новите напредни системи за управување со туристичките дестинации, потрошувачите ќе можат директно, не само да го прегледаат, резервираат туристички производи на конкретна дестинација и платат по електронски пат, туку и сами да го креираат посакуваниот пакет на патување.

⁶⁴Pease, W., Rowe, M., Cooper, M., eds., (2007). Information and communication technologies in support of the tourism industry. Idea Group

2. Имплементација на информационо управувачки систем за туризмот во општина Дојран

Во насока на зголемување на квалитетот на услугите кои ги нуди општина Дојран на своите граѓани и сите инволвирани лица, во областа на туризмот, како и во согласност со законската легислатива и тенденцијата за подобрување на состојбите во областа на туризмот, при што имајќи во предвид дека општината не располага со евиденција, односно електронска база на податоци на сместувачките капацитети од мал обем кои егзистираат на ниво на општина, како и нивната минорна експонираност на Интернет, неопходна е имплементација на информационо управувачки систем, кој ќе овозможи ефикасна и ефикасна евиденција, регистрација, и категоризација на сместувачките капацитети, како и навремена наплата на таксата за привремен престој (ТПП) на домашните и странските туристи од страна на општината.

Самата имплементација на ваков информационо систем, придонесува до стандардизирање на процедурите на ниво на општина во однос на процесите за евиденција, регистрација и категоризација на сместувачките капацитети од мал обем, како и дефинирање на постапки за наплата на ТПП.

Физичките лица кои вршат угостителска дејност од мал обем, ќе имаат можност комплетно по електронски пат, преку наменски креиран веб портал, да поднесуваат барање за евиденција, регистрација и категоризација на нивните капацитети до општината. На тој начин, одговорните лица од општината, ќе имаат можност навремено да ги започнат сите потребни процедури во однос на поднесените барања, со цел нивна евиденција, регистрација и категоризација, при што како краен резултат е впишување на сместувачките капацитети во електронскиот регистар на сместувачки капацитети од мал обем и нивна е-достапност на крајните корисници.

Секој субјект кој реализира угостителска дејност од мал обем, ќе има можност за електронско пријавување на домашните и странските гости, при што информациониот систем на општината ќе биде интегриран со системот на Министерството за внатрешни работи, поради проследување на истите податоци до министерството, во согласност со законската легислатива. Преку ваков информационо систем, општината ќе може да реализира поефикасна контрола, евиденција и наплата на таксата за привремен престој, со самата регистрација на домашните и странските туристи од страна на

сопствениците на основните и комплементарните сместувачки капацитети.

Домашните и странските туристи, ќе имаат можност по електронски пат, преку наменски веб портал, да се информираат за сместувачките капацитети од мал обем, кои егзистираат на ниво на општина Дојран, да реализираат електронско резервирање на нивниот престој во некој од нив, како и да се информираат за сите важни информации поврзани со туризмот во општината (транспортната инфраструктура, логистиката итн.).

Имплементацијата на ваков информациона систем, побарува континуирано вложување во хардвер, софтвер, обука на крајните корисници и медиумска кампања за анимирање на крајните корисници, од страна на општината.

3. Заклучок

Придобивките од имплементацијата на ваков информациона систем, за сите директни или индиректни субјекти во областа на туризмот се следните:

- подобрува квалитетот на услугите кои ги нуди општината, поедноставување на работата на администрацијата и подобрува на финансискиот менаџмент со зголемување на приходите;
- зголемена наплата на таксата за привремен престој;
- подобри услови за престој на домашните и странските гости;
- зголемување на лојалната конкуренција на сместувачките капацитети и воспоставување на конкурентни услови во сместувањето на туристите;
- максимизирање на нивото на соработка, помеѓу инволвираните страни (туристички агенции, туристичко биро, Полиција, Државен завод за статистика итн.);
- подобрување на социо-економските услови во општината;
- подобрување на туристичката инфраструктура; и
- зголемени можности за регионална и преку гранична соработка.

Користена литература

Gretzel, U., Law, R., Fuchs, M., eds., (2010). Information and communication technologies in tourism 2010. Springer

Njegus, A. (2010). Informacionisistemi u turistickomposlovanju. Beograd: Singidunum

Pease, W., Rowe, M., Cooper, M., eds., (2007). Information and communication technologies in support of the tourism industry. Idea Group